

***Europski okvir za borbu protiv
usamljenosti, izolacije i
isključenosti mladih kroz
volontiranje – preporuke za
donositelje odluka***

Stop loneliness, start volunteering!

SLOVENIJA
FILIPINSKA

Europski okvir za borbu protiv usamljenosti, izolacije i isključenosti mladih kroz volontiranje – preporuke za donositelje odluka

UVOD

Mladi su bili najteže pogođeni društvenim distanciranjem tijekom pandemije COVID-19, udio ljudi u dobi od 18 do 25 godina koji su izjavili da se osjećaju usamljeno gotovo se učetverostručio u prvoj polovici 2020¹. Kao priznanje žrtvi i otpornosti koju su mladi podnijeli tijekom pandemije te priliku za angažman i podršku mladima na razini EU, Europska komisija proglasila je 2022. Europskom godinom mladih² (EYY). Jedan od ključnih prioriteta EYY-a bio je podržati osobni, društveni i profesionalni razvoj mladih, uključujući pozornost na mentalno zdravlje, u skladu sa Strategijom EU za mlade za 2019.–2027. Mentalno zdravlje i blagostanje jedan je od 11 ciljeva Strategije čiji je cilj promicanje pristupa utemeljenog na dokazima i smanjenje stigme vezane uz probleme mentalnog zdravlja. Ovo je područje izravno povezano s potrebom da se identificiraju i ublaže učinci usamljenosti mladih, naglašavajući hitnost i važnost sprječavanja dugoročnih posljedica. Flash Eurobarometar o mladima i demokraciji za 2022. također je potvrdio da su zdravlje i blagostanje među glavnim prioritetima za same mlade³.

Zajednički istraživački centar Europske komisije provodi istraživanje o temi usamljenosti i društvene izolacije među mladima u EU, ističući njezinu važnost među europskim institucijama. Međutim, malo je učinjeno u smislu politika za rješavanje problema usamljenosti mladih i razvoja povezanih programa.

Nalazi Projekta Stop Loneliness, Start Volunteering Erasmus+ pokazuju da postoje značajni dokazi u korist programa volontiranja kao učinkovitog sredstva za ublažavanje osjećaja usamljenosti i isključenosti kod mladih ljudi. Na temelju provedenog istraživanja, projektni partneri prepoznali su potrebu za razvojem specifičnih preporuka za kreatore politika, naglašavajući važnost kreiranja i podupiranja programa volontiranja koji potiču društvenu uključenost mladih. Osim

---

¹ Joint Research Centre, *Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data*, 2021, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC125873>

² European Year of Youth 2022 website, https://youth.europa.eu/year-of-youth_en#:~:text=2022%20was%20the%20European%20Year,voice%2C%20and%20it%20was%20heard!

³ European Commission, *Eurobarometer on the European Year of Youth: Young Europeans are increasingly engaged*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2774

toga, ove su preporuke namijenjene usmjeravanju organizacija uključenih u programe volontiranja, pomažući im u provedbi učinkovitih strategija koje se bave društvenim potrebama mladih kroz inicijative volontiranja.

PREPORUKE ZA DONOSITELJE ODLUKA

1. PROMICANJE VOLONTERSTVA KAO NAČINA RJEŠAVANJA USAMLJENOSTI MLADIH

Volontiranje nije samo izvanredan izvor prevencije i ublažavanja socijalne izolacije mladih već i način osnaživanja organizacija mladih i organizacija koje uključuju mlade volontere. Na europskoj i nacionalnoj razini još uvijek postoji značajan jaz u politikama koje se izravno bave pitanjem usamljenosti mladih. Kako bi se to riješilo, **kreatori politika trebali bi razviti sveobuhvatnu strategiju usmjerenu na rješavanje usamljenosti i izolacije mladih**, omogućavajući i potičući dublje razumijevanje vrijednosti i dobrobiti volontiranja i kvalitetnih volonterskih programa kao načina pružanja podrške mladima koji se suočavaju s usamljenošću ili lošim životnim uvjetima⁴.

Čak i ako se usamljenost i društvena izolacija sve više prepoznaju kao javni problemi kojima se treba pozabaviti učinkovitim političkim intervencijama, još uvijek postoji društvena stigma oko te teme u nekoliko europskih zemalja. Usamljenost i društvena izolacija nisu štetne samo za mentalno i fizičko zdravlje, već mogu imati značajne posljedice za društvenu koheziju i povjerenje zajednice na društvenoj razini⁵. Intervencije za mlade ključne su kako bi se spriječilo da iskustvo usamljenosti postane kronično i stoga oblikuje budućnost današnje mladeži. **Trebalo bi razviti prilagođene strategije dosezanja** uzimajući u obzir kulturološke razlike, različite razine usamljenosti i preferencije volonterskih aktivnosti među sudionicima. Rješavanje problema izolacije i usamljenosti mladih zahtijeva višestruki pristup, pri čemu se volontiranje prepoznaje kao ključni alat. Promicanjem vrijednosti volontiranja i usklađivanjem intervencija za usamljenost uz poštovanje nacionalnih konteksta, kreatori politika mogu se učinkovitije boriti protiv izazova društvene izolacije i poboljšati društvenu koheziju među mladima u Europi.

---

⁴ Stop Loneliness, Start Volunteering Erasmus+ Project, *Good Practice Compendium*, https://www.europeanvolunteercentre.org/files/ugd/3ec99c_e50e0fd46fcf4cb19db185afa29de3d2.pdf

⁵ Joint Research Centre - European Commission, *Policy considerations for loneliness interventions*, 2023, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133369>

2. IZGRADNJA SUSTAVA PRAĆENJA I PROCJENE

Intervencije usamljenosti često su usmjerene na starije odrasle osobe. Ipak, **jasno je da su za mlade potrebne i prilagođene intervencije**. Osiguravanje da su sustavi praćenja i evaluacije ugrađeni u programe volontiranja koji se bave izolacijom mladih pomoglo bi u razvoju baze dokaza za takve politike. Dokazi se tada mogu koristiti za poboljšanje strategija i intervencija i stoga omogućiti još veći učinak među onima kojima je potrebna podrška. Lokalne zajednice imaju ključnu ulogu u praćenju i evaluaciji programa, kao i istraživači i praktičari iz organizacija koje rade na području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti. Suradnja i razmjena između ovih aktera ključni su za osmišljavanje, provedbu i praćenje programa za smanjenje usamljenosti među mladima. Kreatori politika trebali bi olakšati intervencije izgrađene na holističkim pristupima koji uključuju intervenciju i suradnju među područjima i sektorima kako bi bile učinkovitije.

3. ISTRAŽIVANJE I PRIKUPLJANJE PODATAKA

Treba uložiti više napora na europskoj razini kako bi se prikupili dokazi i pružilo više i boljih podataka o mladima koji su suočeni s izolacijom i isključenošću u Europi. Kreatori politika trebali bi **osnažiti statističke agencije, istraživačke institute, stručnjake i stručne organizacije da identificiraju, kvantificiraju i bilježe sve organizacije uključene u rješavanje problema usamljenosti** i izolacije među mladima i pozitivnog utjecaja volontiranja na njihov životni put. Korištenje nalaza evaluacije ključno je za utvrđivanje područja za poboljšanje i razvoj budućih politika povezanih s volontiranjem kao sredstvom za borbu protiv usamljenosti i izolacije kod mladih ljudi. Poseban Euro barometar o mladima i usamljenosti mogao bi biti zanimljiv put za istraživanje uzimajući kao model Flash Euro barometar o mladima i demokraciji 2022.

4. KAMPANJE PODIZANJA SVIJESTI

Prepoznavanje usamljenosti i izolacije kao izvora problema kod mladih nije dovoljno. Borba protiv usamljenosti i izolacije trebala bi biti visoko na popisu prioriteta na društvenoj i političkoj agendi. **Kreatori politika trebali bi pokrenuti kampanje podizanja svijesti** koje se mogu integrirati u škole i sveučilišta, kao i programi pružatelja neformalnog obrazovanja, s ciljem doseganja i motiviranja mladih da koriste volontiranje kao sredstvo za borbu protiv usamljenosti, izolacije, a time i društvene isključenosti. To bi moglo uključivati narative koji izazivaju stereotipe, rastvaraju stigmatu koja okružuje usamljenost i bave se posljedicama na osobno blagostanje. Kampanje ne bi trebale biti usmjerene samo na pojedince, već i na organizacije koje uključuju volontere, poslodavce, formalne i neformalne obrazovne institucije i organizacije, kao i društvo u cjelini, potičući te aktere da poduzmu inicijative osmišljene za suočavanje s usamljenošću mladih.

5. SURADNJA MEĐU DIONICIMA

Osим suradnje na europskoj razini, suradnja na nacionalnoj i lokalnoj razini također je ključna za uspostavu prikladnih i primjerenih aranžmana za provedbu programa volontiranja koji se bore protiv usamljenosti mladih. **Dionici uključeni u programe volontiranja trebaju biti uključeni u redoviti strukturirani dijalog** s kreatorima politika o svim pitanjima koja se odnose na volontiranje kao sredstvo za borbu protiv usamljenosti i izolacije mladih. Kroz ovaj strukturirani dijalog, različiti uključeni akteri osigurat će da borba protiv usamljenosti mladih volontiranjem ostane relevantna. Iz ovoga proizlazi zahtjev da se gore navedeni programi volontiranja redovito preispituju i ažuriraju kao odgovor na nove trendove, najbolje prakse i povratne informacije dionika i mladih. **Kreatori politika trebali bi poboljšati ovu izgradnju zajednice među svim višestrukim dionicima** uključenima u provedbu i razvoj volonterskih programa koji se bore s usamljenošću kroz događaje širom Europe koji mobiliziraju i angažiraju organizacije i mlade koje uključuju volontere.

6. JAČANJE KAPACITETA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Kreatori politika trebali bi omogućiti i podržati organizacije civilnog društva, organizacije mladih, nacionalne resursne organizacije za razvoj volonterstva i volonterske centre koji se bave problemima usamljenosti i izolacije jer su oni ključni dionici u pružanju podrške. Civilno društvo ne samo da pruža različite društvene intervencije u zajednicama, već također ima potencijal za podizanje svijesti i stvaranje prostora za angažman mladih i volontiranje kao jedan od glavnih alata u prevenciji i borbi protiv rastućih problema usamljenosti i izolacije mladih. **Kreatori politika trebali bi ulagati više u motivaciju, obrazovanje i mentorstvo organizacija koje uključuju volontere** kako bi one imale bolje razumijevanje i sposobnost za provedbu volonterskih programa koji podržavaju i uključuju mlade ljude pogođene usamljenošću i izolacijom.

7. RAZVOJ ALATA: PROGRAM EUROPSKE SOLIDARNOSTI (ESC) & CLIVE PROJEKT

Na europskoj razini najaktualnija politika EU vezana uz volontiranje je Program europskih snaga solidarnosti. Povećanje proračuna⁶ dalo je veću vidljivost i važnost volontiranju u zemljama članicama EU. Ipak, program nije dosegao svoj potencijal u percepciji volontiranja kao učinkovitog sredstva za rješavanje usamljenosti za pojedinca i elementa društvene kohezije za društvo. Uvođenje novih kriterija odabira za organizacije koje će primiti volontere pod oznakom kvalitete programa dobar je korak naprijed prema poboljšanju ESC programa i ima

---

⁶ European Commission, *European Solidarity Corps - Performance*, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-statements/european-solidarity-corps-performance_en

za cilj povećati kvalitetu i održivost projekata predloženih u ESC platformi. **Kreatori politika trebali bi ojačati program ESC ističući njegov jedinstveni identitet** kao jedinog programa EU usmjerenog na ugradnju solidarnosti u naprednu europsku demokraciju⁷. Štoviše, kreatori politika trebali bi nastojati povećati broj projekata koji se bave mentalnim zdravljem i društvenom izolacijom mladih.

Centar za europsko volontiranje koordinirao je 2023. provedbu projekta **“Combating Loneliness and Isolation with Volunteers in Europe (CLIVE)”** u Belgiji, Italiji, Malti, Poljskoj i Portugalu⁸. Projekt je uključio 66 mladih volontera iz Europe, a cilj mu je bio suzbijanje sve veće usamljenosti koja se pojavila kao rezultat karantene zbog Covida-19 te rješavanje negativnih učinaka koje je dugotrajna izolacija imala na društvenu koheziju i mentalno zdravlje ljudi. Cilj projekta bio je preokrenuti ovaj trend među skupinama na koje je usamljenost najviše utjecala. Kratkoročno, korisničke skupine projekta CLIVE: mladi; starije osobe; i osobe s invaliditetom, mogli su osjetiti olakšanje od usamljenosti i izolacije koju su osjećali. Srednjoročno gledano, korisnici su poboljšali svoje mentalno zdravlje kao i povećali socijalnu uključenost u svojim matičnim zajednicama. Zahvaljujući projektnim aktivnostima, dijelili su i razvijali nove veze s drugima, što je dovelo do poboljšanja njihovog emocionalnog zdravlja kao pozitivnih poticaja i razvili pozitivne društvene odnose. Kao rezultat toga, sposobniji su boriti se protiv osjećaja usamljenosti i društvene izolacije. Volonteri koji su sudjelovali u projektu CLIVE doživjeli su jedinstvenu priliku visoke kvalitete u kojoj su tijekom 16 dana razmjenjivali ideje, znanja i promišljanja s drugim mladim ljudima otvarajući svoju viziju osobnog i profesionalnog razvoja u multikulturalnoj atmosferi. Volonteri su se vratili u svoje matične zemlje s većom ambicijom i samopouzdanjem da počnu tražiti različite prilike kao što su volontiranje i edukacija kako bi upoznali nove ljude, osnažili svoje kapacitete, napredovali i ostvarili utjecaj u zajednici, približavajući se ostvarenju svog punog potencijala.

Kreatori politika trebali bi **podržati stvaranje okruženja** unutar obrazovnih institucija, društvenih centara i internetskih platformi **u kojima mladi ljudi mogu lako pristupiti informacijama o mogućnostima volontiranja i dobiti podršku** pri pridruživanju tim programima. To bi moglo uključivati programe mentorstva, mreže vršnjačke podrške i prilagođene napore za uključivanje izoliranih mladih ljudi.

8. JAVNO FINANCIRANJE

Nedostatak javnih sredstava za inicijative za mlade koji se suočavaju s usamljenošću i izolacijom može djelovati kao prepreka. Kreator politika trebali bi

---

⁷ Centre for European Volunteering, *Volunteering: The keys to unlocking the potential*, 2024

⁸ Centre for European Volunteering Website, CLIVE webpage, <https://www.europeanvolunteercentre.org/clive>

dodijeliti javna sredstva za razvoj programa volontiranja koji se bore protiv usamljenosti mladih te za istraživanje i implementaciju sustava praćenja i evaluacije. **Europska, nacionalna i/ili lokalna javna tijela trebala bi ponuditi financijske poticaje ili bespovratna sredstva organizacijama uključenim u rješavanje problema usamljenosti** i pokriti povezane troškove. Europsko financiranje također može pomoći u ulaganju u transnacionalne projekte za razmjenu dobre prakse među državama članicama EU-a.

8.1 PRORAČUNI BI TREBALI BITI DOSTUPNI ZA PILOTIRANJE KVALITETNIH VOLONTERSKIH PROGRAMA VELIKIH RAZMJERA KOJI SU USMJERENI NA RJEŠAVANJE USAMLJENOSTI MLADIH

Kreatori politika trebali bi podržati razvoj i održivost volonterskih programa koji se bave problemom usamljenosti mladih kroz veće pilot projekte i eksperimente u više država članica EU. Ovo je bitan korak prema prikupljanju znanja o najboljim praksama i praksi utemeljenoj na dokazima za provedbu programa volontiranja koji se bore s usamljenošću. To je ključno za daljnje poboljšanje budućih programa i bolje informiranje o budućim političkim odlukama. Nadalje, ove pilot sheme povećat će svijest o programima volontiranja, potaknuti razgovor u javnoj sferi o prednostima programa volontiranja u borbi protiv usamljenosti i dodatno otvoriti vrata uspješnim budućim programima.

9. PREPOZNAVANJE I NAGRAĐIVANJE NAJBOLJE PRAKSE ZA PROVEDBU KVALITETNIH PROGRAMA VOLONTIRANJA U RJEŠAVANJU USAMLJENOSTI MLADIH

Za podršku programima volontiranja koji se bave usamljenošću, **važno je prepoznati trud uključenih organizacija i učinak tog truda**. Također je primjereno motivirati druge nagrađivanjem dobrih praksi provedbe tih programa. Trebalo bi dodijeliti dodatna javna sredstva za nagrađivanje organizacija civilnog društva koje se bave temom izolacije mladih kako bi se osigurala njezina održivost i naslijeđe kao pokretač daljnjeg prihvaćanja.

PRILOZI

PREPORUKE ZA ORGANIZACIJE

Kreatori politika moraju se pozabaviti pitanjem borbe protiv izolacije među mladima i podržati programe volontiranja usmjerene na ublažavanje problema. No, **organizacije koje djeluju na području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti također igraju ključnu ulogu** u uspješnoj provedbi i razvoju ovih programa.

1. ZAGOVARANJE ZA BOLJE POLITIKE I FINACIJSKA SREDSTVA

Organizacije koje djeluju na području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti **trebaju organizirati kampanje podizanja svijesti na temu izolacije mladih u školama i centrima za neformalno obrazovanje**, putem društvenih mreža i organiziranjem događanja u zajednici. Štoviše, **organizacije bi se trebale zalagati za razvoj i provedbu boljih politika** s naglaskom na ulogu volontiranja kao sredstva za borbu protiv usamljenosti mladih. Organizacije bi također trebale zahtijevati povećanje sredstava za programe volontiranja u vezi s usamljenosti mladih.

2. IZGRADNJA KAPACITETA

Organizacije koje djeluju u području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti **trebaju omogućiti i poticati svoje zaposlenike i volontere da pohađaju edukacije i aktivnosti** izgradnje kapaciteta o tome kako organizirati programe volontiranja i usmjeravati mlade volontere u te programe.

Digitalna tehnologija može se koristiti za olakšavanje pristupa i povećanje potencijalnog dosega za volonterske projekte koji se bore s usamljenošću i izolacijom. Doista, ključno je da toga nisu svjesni samo kreatori politika, već i sve organizacije uključene u području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti. Moraju biti svjesni upotrebe ovih alata i opremljeni pravim znanjem i resursima za učinkovito korištenje⁹.

3. POTICANJE SURADNJE I DIJELJENJA ZNANJA

Suradnja i razmjena znanja ključni su za poboljšanje budućih volonterskih programa koji se bore protiv usamljenosti mladih. **Organizacije** koje djeluju u području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti **trebaju biti otvorene za dijalog i međusobnu suradnju**. Trebali bi se pridružiti postojećim mrežama usmjerenima na temu kako bi bili u tijeku s istraživanjima, politikama i programima. Održavanje i sudjelovanje u radionicama, webinarima i konferencijama o borbi protiv usamljenosti i izolacije mladih kroz volontiranje može olakšati razmjenu znanja i iskustava među dionicima i stručnjacima.

4. IMPLEMENTACIJA SUSTAVA PRAĆENJA I VREDNOVANJA

---

⁹ Centre for European Volunteering, *Blueprint for European Volunteering 2030 #BEV2030*, 2021, https://www.europeanvolunteercentre.org/_files/ugd/3ec99c_0e028c421bd14adcdbd69bdbe744a0313.pdf

Organizacije koje djeluju u području usamljenosti, volontiranja mladih, mladih i socijalne isključenosti **trebale bi implementirati sustave praćenja i evaluacije za procjenu učinkovitosti programa volontiranja** koji su usmjereni na borbu protiv usamljenosti i izolacije mladih. Ti su uvidi korisni za poboljšanje budućih programa i kao osnova za razvoj traženih politika za kreatore politika. Suradnja i razmjena između ovih aktera i kreatora politika temeljna je za osmišljavanje, provedbu i praćenje programa za smanjenje usamljenosti među mladima, osiguravajući istovremeno da su sustavi praćenja i evaluacije kompatibilni sa širim okvirima prikupljanja podataka.

Erasmus+

Co-funded by the
European Union

Ova publikacija nastala je u sklopu projekta Stop Loneliness, Start Volunteering koji sufinancira Europska komisija. Sadržaj i mišljenje izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost autora. Publikacija ne odražava nužno stavove Europske komisije.